

NOVICE.

liste med slavko.

Stev. 10.

V Ljubljani, dne 19. novembra 1919.

Leto I.

Ameriški Slovenci domovini.

Slovenska narodna zveza v Ameriki poslala naslednji dopis, ki je bil oddan 16. oktobra v Clevelandu:

Naznaniamo vam, da ameriški Slovenci ponovno pripravljajo večjo pošiljatev ob leke, čevljev in primernih živil, s katerimi nameravajo obdariti svoje sorodnike za božič v stari domovini. Delo posredovanja za pošiljatev je prevzela Slovenska Narodna Zveza in Zveza Jugoslovanskih Žen in Deklet v Ameriki. Pri tem delu nam je šla na roko jako ljubeznivo ameriška vlada potom Department of State in Department of Commerce. Sposlovali so nam parnik, kakor tudi znižano ceno za prevoz ter nam dali še mnogo drugih ugodnosti. Bodite uverjeni, dragi Slovenci v domovini, da imate v ameriški vladi jako naklonjene uradnike, ki želijo Jugoslovanom polno mero uspeha. Parobrodna črta »Phelps Bros & Co.« bo prepeljala blago iz New Yorka v Trst, ali pa mogoče v Dubrovnik. Pri tem podjetju pa je jako pomagal tudi jugoslovanski poslanik v Washingtonu, Mr. Slavko Gruič in dovolil pošiljateljem razne ugodnosti.

Zanimanje za pošiljatev je po celi Ameriki ogromno. Samo iz Clevelanda, največje slovenske naselbine v Ameriki, odšlo kakih 1150 zabojev, ki tehtajo najmanj 300.000 funtov. Vrednost presega 500.000 dolarjev, ali po naši vrednosti do sedem milijonov kron. (Po sedanji vrednosti dolarja nad 12 milijonov kron. Opomba uredništva.) To je samo iz Clevelanda, koliko pa pride še z ostalih slovenskih naselbin Amerike, še nimamo izračunanega. Na mili svojih sorodnikov za letošnji božič, vsak način so se Slovenci primerno spom-

Kot spremljevalci te druge pošiljatve pridejo v domovino Mr. James Debevec, lastnik slovenskega lista »Ameriška Domovina«, Mr. Francis M. Jakšič, lastnik velike trgovine s pohištvom in Mr. Rudolph Perdan, zastopnik za Singerjeve šivalne stroje. Ti so pooblaščenji od tuk. Sloveno-ov storiti vse, da pride blago v prave roke.

Slovenska Narodna Zveza in Zveza Jugoslovanskih Žen in Deklet je naredila ta korak v zavesti, da je pomanjkanje veliko in iz ljubezni do krvnih bratov onstran morja. Pošiljatev odide iz New Yorka okol. 30. novembra, in upamo, da bo okoli novega leta doma.

Po domovini.

Vprašnje tržaškega škofa. Tržaška »L' Era Nuova« poroča: »Osservatore Romano« objavlja uradno vest, da je bil za tržaškega škofa imenovan msgr. Angelo Bartolomasi in dostavlja, da je tržaški škof dr. Karlin, ki je odstopil, dobil naslov temiškaškega škofa in bil dodeljen sv. Stolici.

Italijani bi radi podobo Matere božje s sv. Gore. Te dni se je mudil v Ljubljani generalni vikar stolnega kapitla v Pulju Viesinger, ki je posredova na raznih mestih, da bi se izročile Italiji razne v naše kraje preseljene listine in umetnine. Med drugimi je tudi zahteval, da bi se izročila Italijanom slavna čudežna podoba Matere božje, katero so rešili med vojno frančiškani s sv. Gore. Kakor se sliši, je bi Viesinger poslan v naše kraje od italijanske vlade, tu pa je vsepovsodi nastopal kot privaten odposlanec stolnega kapitla v Pulju, ter dejal, da ni sprejel od italijanske vlade nobenih naročil. Kakor se nam poroča, je bil Viesingerja sprejel tudi deželni predsednik dr. Žerjav, ki mu je zaupal, da imajo jugoslovanske oblasti nujno naročilo z vso odločnostjo zasledovati zločince bivše Avstrije, ki so roparsko odnesle iz Italije različne vrednote in umetnine. Obsebi umljivo da se taki predmeti vračajo lastnikom. Dr. Žerjav pa je Viesingerja z vso odločnostjo opozoril na to, da zadeva o rapatriaciji podobe Matere božje s sv. Gore sploh ne more dati v diskusijo; kajti že samo zahtevo, da se kaj takega zgodi, bi smatral ves naš narod, ki vidi v tej podobi versko in tudi narodno svetinjo, za izzivanje.

Prehrana. Ministrstvo za prehrano je izdalo naredbo zoper brezvestno špekulacijo z živili in zoper kopičenje drugih potrebščin. Kupčija s sladkorjem je izvzeta iz svobodnega notranjega prometa. Minister prehrane je dobil pooblastilo, da uredi to trgovino tako, da to ne bo preveč oviralo svobodne trgovine. — Ministrstvu prehrane je dovoljen kredit 150 milijonov kron za nakup živeža za pasivne kraje. Ta svota naj služi kakor obratni kapital za letos in prihodnje leto. Ko se živež proda, se mora ta svota državi vrniti.

Nameščenje invalidov. Ministrstvo za socialno politiko je zahtevalo od vseh drugih ministrstev, da naj postavljajo na izpraznjena mesta uradnikov samo invalide, katerih je vsak dan več.

Delovni načrt poštne ministra. »Pravda« prinaša razgovor ministra za pošto in brzojav dr. Lukiniča. V tem razgovoru razlaga minister svoj delovni program. Najvažnejša točka programa je zako-

o čekovnem prometu in o poštni hranilnici ter o ureditvi plač uradnikov.

Učiteljstvo. Kakor javlja »Politika«, je minister prosvete odredil, da dobivajo od 1. decembra dalje vsi učitelji plače po novem zakonu. Po tem zakonu znaša začetna učiteljska plača 2400 dinarjev letno. — Minister za prosveto je podpisal odlok, po katerem bodo vsi učitelji v kraljestvu dobili plače po določbah novega zakona o narodnih šolah. Te plače se bodo računale in izplačale od prvega septembra t. l.

Organizacija državnih uradnikov. Državni uradniki streme za organizacijo, kakršna je že v drugih državah. Uradniška organizacija bi bila osredotočena v društvu, čigar svrha bi bila zlasti izboljšanje materialnega stanja uradnikov. Izvoljen je začasno odbor uradnikov vseh ministrstev v Beogradu. Ta odbor je sklical za nedeljo zborovanje vseh državnih uradnikov, na katerem se je razpravljalo o naredbah proti pomanjkanju stanovanj in proti druginji ter o drugih vprašanjih. Zborovanje se je pričelo v nedeljo ob treh popoldne v hotelu »Slaviji« v Beogradu.

Znižanje železniških cen na Koroškem. Minister za železnice je dovolil do preklica, najdalje do 31. decembra 1920 znižanje cen osebne tarife II. del z dne 16. maja 1919 in blagovne tarife II. del z dne 15. avgusta 1919 za 50 odstotkov na sledečih južne koroških državnih železniških progi, in sicer Jesenice—Svetna vas, Področica—Blače in Svetna vas—Borovlje.

Prva ženska zagovornica pred sodiščem v Jugoslaviji. Pred sodiščem v Vranji je bila razprava proti nekemu zločincu, ki je bil obtožen uboja. Ker obtoženec ni imel svojega zagovornika, mu je sodišče moralo službeno preskrbeti branitelja. Ker predsednik sodišča ni imel na razpolago nobenega odvetnika, je določil za zagovornico gđeno Kalčičevo, ki je izvršila juridične študije in je nameščena pri sodišču kot pravniška vežbenica. Gdčna Kalčičeva je z velikim vspehom in veliko spretnostjo zagovarjala obtožnca. Obtoženec je bil obsojen na tri leta težke ječe.

Odpuščenji bančni uradniki na Hrvaškem. Hrvatski denarni zavodi so po končani stavki odpustili izmed 668 bančnih uradnikov v Zagrebu 195, v provinciji pa 120 uradnikov. Izmed slug pa so odpustili v Zagrebu 58, v provinciji pa 10. V celem je bilo torej zaradi stavke na Hrvaškem odpuščenih 383 oseb.

Nov kraljevski dvorec v Beogradu. Nov kraljevski dvorec, v katerem se nastani prestolonaslednik regent Aleksander, bo v kratkem dogotovljen. Regent se preseli v novi dvorec o novem letu.

Nošenje vojaške uniforme. Vojni minister je izdal odredbo glede noše vojaške obleke, ker so se razni zlikavci potepali v uniformi, kradli in ropali. Ta naredba veli, da smejo oficirsko in vojaško obleko nositi samo: 1. aktivni častniki, podčastniki in vojakji kadrov, 2. rezervni umirovljeni častniki, podčastniki in vojaki, kadar so poklicani pod zastavo, 3. upokojeni častniki, ki niso v službi, ki pa imajo po zakonu pravico, nositi uniformo, 4. izjemoma smejo nositi vojaško obleko častniki, podčastniki in vojaki invalidi, ako to žele in ako jim to dovoli njih predpostavljeno oblastvo, 5. vsi vojaški obvezniki in vsi drugi, ki imajo svojo vojaško obleko, morajo nositi to obleko brez vojaških znakov. Noša »šajkače«, kape oficirskega kroja, in drugih vojaških znakov je prepovedana vsem ljudem, ki ne pripadajo vojski. Vsak, ki nosi vojaško obleko, mora na zahtevo pokazati svoj vojaški list.

Izročitev avstrijskih državnikov in generalov. Belgrajska vlada zahteva, da se ji izroči krož šeststo avstrijskih in madžarskih državnikov in oficirjev, ki imajo na vesti razne zločine, izvršene na jugoslovanskem prebivalstvu. Med temi se nahajajo bivši avstro-ogrski ministri zunanjih del grof Berthold, maršal Kövesz, bivši vojaški komandant v Beogradu major Rhenen, generala Potiorek in Libori Frank in več drugih častnikov.

D' Annunzio zasedel Zader.

Ponoči od 14. na 15. novembra t. l. se je odpeljal D' Annunzio s tremi malimi torpedovkami v Zader. Na Reko je prišla vest, da je D' Annunzio osvojil Zader in izvršil stvar na isti način kakor na Reki. Ob 9. uri so reški Italijanaši pričakovali na molu Adamich D' Annunzijevega povratka. Govori se, da namerava D' Annunzio uprizorjati slične komedije kakor na Reki po vsej Dalmaciji in Istri. — Vest o puču v Zadru se potrjuje. Podrobnosti še niso znane. Ne ve se, da-li so dospele na Reko čete D' Annunzia, ali pa nove redovite italijanske čete, ozir., da-li so se polastile mesta morebiti čete, ki so se sestavile v Zadru iz legionarjev in vojakov okupacijske posadke.

Iz Splita poročajo: Kolikor je znano dosedaj o zadrskem puču, se je oddelk D' Annunzijeve čet z Reke izkrcał nedaleč od Zadra in prišel peš v mesto. Podrobnosti še niso znane. Stališče podadmirala Milla ni jasno. Položaj naših sonarodnjakov v Zadru je ogrožen. Izročeni so nemilosti italijanske ulice. Od predvčerajšnjega dne ni prišel semkaj noben parnik iz Zadra. Splitski Italijani trdijo, da bodo D' Annunzijeve čete prekoračile demarkacijsko črto. — V raznih krajih zasedene Dalmacije so Italijani iznova začeli zlostavljati naše prebivalstvo. Tako so v Rogoznici aretirali dva meščana s pretvezo, da sta v Splitu prodajala obleko. Vojaki so prišli k njima na stanovanje ter zahtevali, naj jim izročita izkupiček. Ker tega denarja nista imela več, so ju aretirali ter odvedli na poveljništvo mestne posadke, nato pa vrgli v nekako klet, kjer so ju strogo zastražili. Govori se, da ju bodo odvedli v Zadar in

stavili pred vojno sodišče. — Pariški dopisnik lista »Idea Nazionale« trdi, da se dr. Trumbič noče direktno pogajati z italijansko vlado, marveč da čaka, da bo Italija dobila boljševiško vlado. Njegovo geslo je, pravi dopisnik, čakati, toda to je na srečo Italije tudi naše geslo. (LDU)

Reško vprašanje po narodovi želji. »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Lugana: Kakor poroča »Secolo«, namerava italijanska vlada rešiti reško vprašanje brez ozira na Wilsona v smislu narodove želje. O tej stvari so se posvetovali kralj, Nitti, Tittoni in genera Badeglia. Vlada se bo po poročalčevem mnenju ravnala po soglasno izraženi volji Rečanov, da se konča sedanji spor, ter se zanaša na to, da bosta Anglija in Francija temu pritrdir.

Mirovni posvet.

Odgovor Rumuniji. Vrhovni zavezniški svet je v svoji seji določil končno veljavno besedilo svojega odgovora na zadnjo rumunsko noto. Odgovor se bo odposlal rumunski vladi, ki bo imela teden dni časa, da odgovori.

Sultan ostane v Carigradu. Pichon in angleški ministri so se na posvetovanjih v Londonu odločili, nadaljevati antantno politiko proti Rusiji. Glede turškega vprašanja so sklenili, da sultan ostane v Carigradu ter da se Turčija stavi pod kontrolo.

Rusija.

Vojno poročilo boljševiške armade. Dne 14. novembra popoldne smo po hudih bojih zavzeli Jamburg. Ujeli smo veliko število angleških častnikov. Čez 500 ujetih sovjetskih vojakov smo rešili iz ujetništva. 600 vojakov Judeničeve vojske je prišlo v naše roke. Upenili smo 8 topov, 50 strojnic in veliko množino vojnega gradiva. Dva sovražna polka smo popolnoma uničili. Na drugih frontah smo napredovali. Dne 15. t. m. smo se na vzhodni fronti polastili Omska, glavnega mesta zapadne Sibirije, z več ko 200.000 prebivalci. Ujeli smo čez 8000 mož, razne četne oddelke z njihovimi štabi in upienili mnogovrstno vojno gradivo, kakor tudi veliko množino opremljenih potrebščin. Sovražnika zasledujemo v smeri proti vzhodu. Število ujetnikov narašča bolj in bolj.

Usoda Petrograda. »Daily Express« poroča, da baltiške province pod pritiskom zaveznikov najbrže ne sklenejo premirja s sovjetsko Rusijo. Nasprotno se bo nadaljeval pohod proti Petrogradu in se sodi, da bo osvojeno mesto še pred Božičem. Okoli 30.000 finskih belih gardistov je na pohodu, da se pridružijo generalu Judeniču.

Kolčakov konec? Glasom amsterdamske brzovjavke, ki jo prinaša »Abend« se poroča iz Heisingforsa, da se položaj Kolčakove armade zelo hitro bliža razsulu. Kljub neštevilnim smrtnim kaznim obstaja disciplina samo še po imenu. Desertacije se množijo vedno bolj in vojaki mislijo samo na to, da bi se dali ujeti. Vsi izjavljajo, da padeč Omska pomenja Kolčakov konec. Vsled napredovanja rdečih čet je usupel tudi častniški zbor. Revolto ustašev je Kolčak kruto zatrl, vendar pa se gibanje proti Kolčaku širi vedno bolj.

Razna poročila.

Amerika in zveza narodov. Ameriški senat je sprejel pridržek, s katerim se Zedinjenim državam dovoljuje v primeru vpada ali preteče vojne ojačiti svojo vojsko brez dovoljenja zveze narodov. Dalje je bil sprejet s 63 glasovi proti 41 glasovom pridržek, ki daje Zedinjenim državam pravico, stopiti v trgovske stike s pripadniki onih držav, ki ne pripadajo zvezi narodov ali so iz nje izključene, ako ti državljani ne stanujejo v njih domovini. Končno je senat sprejel z 52 glasovi proti 41 glasovom pridržek, da ne sme nobena pripomba mirovne pogodbe kršiti pravic angleških državljanov, ozir., tem pravicam nasprotovati.

Volitve v Italiji. »Agenzia Stefani« javlja: Volilni boj je potekel po vsej Italiji mirno. Natančni izid doslej še ni znan. V Milanu je znašala udeležba pri volitvah nekako 50% upravičenih volilcev. Dozdeva se, da so v Rimu dosegli katoliki večino.

Ogrska narodna vojska v Budimpešti. Dne 15. t. m. predpoldne je narodna vojska z vrhovnim poveljnikom Hortyjem na čelu vkorakala v glavno mesto. Na Gellertovem trgu jo je pozdravil župan Body z nagovorom. Vrhovni poveljnik Horty mu je odgovarjal. Vojska je nato šla med gostim špallirjem ljudstva na trg pred parlament, kjer je imel govor ministrski predsednik Friedrich. Horty je odgovarjal, da revolucija narodu ne samo da ni prinesla niti svobode, niti pravic, niti kruha, temveč tudi ne zaželjenega miru. Ker je razdejanje tako dolgo trajalo, bo tudi obnova trajala dolgo. Da se ta doba krajša, se morajo vsi ogrski patrioti združiti v interesu enega svetega cilja, čegar dva stebra sta narodna misel in krščanska morala. Ogrski primas Csornoch je vršil slavnostno službo božjo, na kar je vrhovni poveljnik Horty izročil vojski zastavo, ki so jo darovale ogrske žene. Ko je primas Csornoch blagoslovil zastavo in čete, je operni zbor zapel ogrsko narodno himno. Odposlanci posameznih komitatov so darovali cvetlične šopke, zasedeni komitati pa šopke z žalnim trakom. Na koncu, slavnosti je bilo defiliranje čet.

Volitve na Ogrskem. Ogrski korespondenčni urad poroča z dne 17. t. m.: Člani vlade so se zbrali danes dopoldne k ministrskemu svetu, v katerem so soglasno sklenili razpisati volitve v narodno predstavništvo. Ministrski svet je določil, da se vrše spošne volitve v narodno predstavništvo dne 21. decembra na vsem nezasedenem ozemlju Ogrske. Narodno predstavništvo se bo sestalo dne 3. januarja k sejám. Poslovna doba je določena na dve leti, vendar pa ima zbornica pravico, da se že poprej sama razpusti. Volitve v narodno predstavništvo se vrše na temelju zakona o razdelitvi v volilne okraje izza leta 1914.

Volitve v Belgiji. Volitve v poslansko zbornico in v senat so potekle brez posebnih dogodkov. Katoličani so pri volitvah v poslansko zbornico izgubili nekako 15, liberalna stranka pa 8 sedežev v prilog socialistom. Kljub temu pa ostane katoliška skupina tudi nadalje še najmočnejša v parlamentu.

Izdajatelj: Konzorcij slovenskih dnevnikov
Tiska tiskarna M. Hrovatin.

Odgovorni urednik Ivan Kovačič.